

Előfizetési feltételek:

Egy évre	6 ft.
Félévre	3 ft.
Negyedévre	1 ft. 50 kr.
Egy szám ára	6 kr.

A lap kiadóhivatala Nobel Armin könyvkereskedésében van, hova az előfizetéseket küldendők és a lap szellemi részét illető közlemények ezimrendűk.

MAGYAR VIDÉK.

Hirdetések

négyzet centimetryi tér szerint számítottatnak. — Egyszeri beiktatás ára minden négyzet centimetryi 1 krajczár. — Bélyeg külön 30 krajczár. — Előfizetünk kedvezményben részesülnek.

Nyílt tér petisoronként 10 kral számítottatik.

SZÉPIRODALMI, ISMERETTERJESZTŐ és TÁRSADALMI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN SZERDÉN ÉS SZOMBATON.

Tessék tudomásul venni.

Sajnáljunk, hogy tisztelt olvasóink figyelmét ismét oly ügyre vagyunk kényszerítve felhívni, mely társadalmunk szomorú állapotáról tanuskodva, egyesegegyedül térünket és időnköt rabolva elmost, midőn a közügy törőn való felelősségünknél teendő végzését kívánja a minden tekintetben elnyomott polgárság érdeke!

Mit mondunk, polgárság érdeke? Hiszen a tények brutális fejlődése egekbe kiálló szót gyantát, sívítják fölünkbe, hogy: polgár, fizess, hallgass, mert neked nem szabad érdekednek lenni akkor, midőn a társadalom, politikai hermaphroditák és szellemi emuochok által boldogítottatik, egyes emberek javára, előnyére.

Polgár, iparos, kereskedő, kisbírtokos, neked csak fizetni, de szólni nem szabad, neha minderre jogodat törvények szentsége biztosítja is. Csak fizess polgár, tőrj és hallgass, mert a szó egyesek privilégiuma s a hamis közvélemény, mit nyakadba zudítanak, az offeiosus dudák nyafogó hangja, nem pedig a független hírlapok — sok emberre kellemetlen — érezes szótára!

Tud meg polgár, hogy ügyeid vezetése titok, miről a fátvált egyedül a benczlapoknak szabad lelepleznie, nehogy szeméiből könyvek fusarodjanak a corruptio és áhazafásító teteteinek láttára.

El tehát a világosság szövetekével az utóból akkor, midőn emuochok hada készíti a talajt a terrorizáció izsapos hullámainak akadálytalan hémológésére. El kell némtitani a szabad szót polgáraink ajkán, hogy annál hangzatosabban tomboljon az emuochiáltak van a dől nyelve. El kell némtitani azon ajkat, melyről hebe-korba a szabad gondolkodás és függetlenség, valóságot a munka nemesítő volta és a polgári érenek diadala hangzott: mert mindez utját állja a hatalom zsámolyára kapaszkodó kétkezes hadnak. El kell tehát nyomni a polgárság jogaiért küzdő közeget: hogy a szá-

bad emberek hullái felett tort állhassanak a társadalom éhező hollói; el kell nyomni azon lapot, mely szólni mer, nyíltan, férfiasan, hirtelve, hogy Pápa is van független, saját lábán jární tudó polgárság; így hangzik a jelzés, mely szerény lapunk erőszakos elnyomását érző ember ajkáról már hónapok óta hangzik.

A „Magyar Vidék”: korlított, akadály, mely a nagyvárúgyás gőgös önülléségének útjában állva, megküsiítja egyesek által a jövő iránt fátvált odés reményeket, mely remények a polgári függetlenség arculapásának, az emberi jogok kijátszásának érvényesítését jelentik.

Emnek tulajdonítható azon alattomos hez, azon intrigáló perpatvar, melyet lapunk ellen a coullissák mögött fűznek és mely fűznek, mint moesárból a lidérez ingadozó fénye, fel-fellobbanak itt is ott is, hogy büzhödt lelletével ismételve megpróbálja erejét azon ügy elliprásánál, mely ellen ez ideig hasztalan volt minden fondorkodás, áskálódás, hazugság, rágalom, eselszövény és ijesztgetés.

A deveseri február 19-én végrehajtott hőstét csak etapé akart lenni ez elnyomás tőrőn: a febr. 18-i éjjeli garázdálkodás előjátéka volt az egésznek, de egyszersmind előjele annak, amit várhatunk az esetben, ha majd a független szó nyilvánulásának közege megszünnék lenni.

Hej, ez esetben virágozna a pofozkodás, a vízbedobás, a koresmaablak s tükör bedobálása és . . . elég jelzeni, hiszen a közérkölség és törvény illeteni kijátszása február 19-i bassa, kozákásig után többé nem fog előfordulhatni anélkül, hogy a józan társadalom itélőszéke elé ne ezítáltatnák az éjék hőse!

Mi azon hibben vagyunk, hogy Pápa van valami, mit nagyuri kegyemosoly és ablakon kibödobott pénzben megvenni nem lehet s ez a polgári beesület és érenek, melynélfogva ki lesz közsítve a hamis esküt tett ember még az esetben is, — a társadalom kebeléből — ha annak sikerült magát kinosni; és nagyur háta

mögé bujni; mit kérünk az ellentáborban ammal is inkább szives tudomásul venni, mert jövőben a hermaphroditá számára kissé érezhetőbbé fofjuk az — ostort.

VÁLASZ

Lóskay Miklós főmérnök úrnak.*)

A „Pápai Lapok” 10. számában hozzám intézett nyílt levelét nem hagyhatom válasz nélkül, mert nézeitek, melyeket e levélben kifejti, — sohogysem oshathatom.

Azon észrevételére, hogy daczára nyilvánosan tett kijelentéseimnek, ön tisztelt Barátom bennem csak a nyugoti vasút tárgyalásainak oknőkül aggódo mérnököt, nem pedig a privát érdekkeltet látta, — szabadon megjegyezmem, hogy ön sem önnek sem másnak nem adtam jogot arra, hogy szávaamban kételkedjek. — Hogy saját érdekeimet jól fogom e fel? azt a következés fogja megmutatni, — mint azt is, hogy erőlyes sikra szállásom (mint levelében t. barátom mondja) jogosult volt-e, vagy nem.

Ezek után is fentartva tett kijelentésemet, hogy ezen ügyben csak mint privát ember működöm — áttérek t. Barátom nyílt levelére, — Az építési költségekre csak azon egy megjegyzésem van, hogy annak maximumát a reményelhető jövedelem után kellett volna meghatározni.

A személy-forgalomra nézve — míg a magyar hivatalos helynévtárból vett adataim ellenében hitelles és hivatalos adatokat nem látok, meg kell maradnom, az előbb említett és általam használt adatoknál s az ezekből kivett 67 ezer lakosnál — ez a 67 ezer lakos, a vonal hosszában mindkét oldalon 1/2 mértföld széles területen lakván, apraját nagyját a mai sanaryu viszonyok között évenként háromszor megutaz-

*) Közöljük a derek szakféri e nagyrdeklő nyilatkozatát, hogy a tárgy minden oldalról meg legyen világítva. A t. közlésig ismeri a két vasuttravell szemközti elfoglat hátrahozott államkat. Szék.

TÁRCSA:

NINETTE. *)

Rajz a párisi életből.

A rövid eredetiből fordította: BAXFI JÁNOS

I.

A hatodik emeletén.

A reggeli nap felbukik a láthatáron s elűzi a setéséget és a ködöt; sugarai behatnak a házakba, mintha jelenteni akarnák, hogy már eleget aludtak. A legtöbb ablakon meglátszák, hogy azok mögött még alsznak.

Most megnyílik egy ablak. Ott, a boulevard d'Enfer egyik házának hatodik emeletén. Vajjon kivesoda felt föl ott olyan korán? Ninette, a kis kalapásmű, ki ott egy hét óta lakik.

Ki az a Ninette?

Apátlan, anyátlan leány, kinek egész gazdaságát jó szive, tizenhétéves kora, rózsás arc, fekete fürtjei s ártatlanságot és értelmet kifejező szemei képezik.

Ninette egyedül lakik, mert egyedül és elhagyatva áll a világon. Egy lény sem szereti, haesak

*) „Svenska Familj-Journalen”: „Ninette” skiss ur paridivert, upptecknad af Richard Gustafsson.

nem szeretik azok a verebek, melyek ablaka fölött a esaternában laknak.

De még csak kevés ideje, hogy olyan elhagyott; még csak két hete, hogy édes atya hulláját kikísérte a temetőbe.

Ninette atya asztalos volt, de a nyavalya megfosztotta erejétől, úgy hogy az utolsó éveket télenél töltötte; de azért sohasem szenvedett szükségét, mert Ninette ujjai bámulatos ügyességgel dolgoztak, s mivel szűj és jó munkát állított elő, mindég volt elég foglalkozása.

Atya halála után odament lakni, ahol most vele találkoznak, ama hatodik emeleti szobákába. A lakbér csekély, de a főök, amelyért oda fölment, az, hogy ablakából oda lát ki a temetőre s azon zöldülő bantra, mely alatt atya nyugszik.

A szeptemberi regg elnye, s úgy szelid szelölök a fivalma eszókója Ninette arézt, mialatt az ablakot nyitja. Arézi hibora versenyez a reggeli pirral, s akárhányan, — ha választaniok kellene — inkább választaná Ninette szeméi sugarait, mint a napét.

Ninette kinéz, tekintete a temetőre van irányozva.

Letérdel, s dagadozó ajkain gyenge mozgás látszik. Reggeli imáját rebegi el, s föltekint a kék éghez oly tekintetekkel, mintha ott látná kedveseit, kik őt egyedül hagyták e földön.

Ottkím a fedélén a esaternán valami csiripel, s ez a csiripelés úgy hangzik, mintha valakit az ablakhoz hívna.

Ninette felesznél gondolkodásából s szende mosoly játszsa körül ajkait. „Verebeim edelét kérnek”, mondja, odamegy a szekrényhez s elővesz egy darab kenyeret. Aztán odalép az ablakhoz s a verebek csiripelése még hevesebb. Úgy ugrálnak és ropdesnek azok a madarak, mintha ezáltal jó reggelt akarnának kívánni. A legszentelenebbek egyike Ninette kezére szállt, s úgy csipegette a kenyeret.

Egy egész verébesalád az: apa, anya s a fiak egész serege. Midőn Ninette első reggel nyitotta ki ablakát, felfedezte őket, kenyeret adott nekik, s azóta áll az ismeretség, mely napról napra bizalmasabb lett. Az, amelyik a társaság élén oly helykén ugrial, az az apa, — ama karcsu az anya, az pedig, amelyik Ninette kezére szállt, egy szentelen és mérész ifju.

Vége a kenyérnek, a verebek jóllaktak. Az a hetyke ide-odaugral néhányszor, aztán leröppül a boulevard egyik kertjébe. Az egész család követi anélkül, hogy a háladatoság legkisebb jelét is nyilvánították volna.

„Háladatlan kis állatok” — mondja Ninette s fonyogóti újfav. — „De nem,ők elég háladatosak, ha elégedetteknek mutatják magukat, s örömtől csiripelnek, mert jóllaktak.

tatni papíron és közköltségen — igen — de a valóságban aligha lehet.

Az ön vonalán az utasoknak legalább fele csak Tapolcztól Devecserig utazik, egy negyede Devecsertől Pápáig és ugyanannyi Tapolcztól Keszthelyig.

Atmeneti személyforgalomra azt hiszem t. barátom maga sem számít eszerint, elég az egyszeri út a vonal felén az utasok fele részére és egy új a vonal ¼ részén az utasok másik fele részére. De ha úgy volna is mint ön mondja — t. Barátom, akkor is fél annyira tehető a személyforgalomból várható eredmény t. i. 112 ezer forint helyett 56 ezer forintra.

A mi viszonyainkat nem lehet az arad-körösvölgyi vasút viszonyaival teljesen párluzamba hozni, — mert az egy dús gazdag vidék, míg a mi vidékünk közepserőtelme nevezhető csak, termékenység és a lakosok gazdasága — tekintetében. — Hogy én más szemmel nézem viszonyainkat, annak oka talán az, hogy 10 év óta itthon vagyok, és így hiszem mindenki természetesen fogja találni, hogy én önmeg t. Barátom vérmes reményeit nem osztom. — Boross Béni igazgatott tisztelen és kijelentem, hogy érdemeire nézve t. Barátom nézetét teljesen osztom, a minthogy némely adatát a szükséges módosításra használtam is saját tervezetemmél.

Steiner Antal építész úrnak nagy szorgalommal összegyűjtött adataira nézve újra kijelentem, hogy azok ma már nem alkalmazhatók.

A magy. nyugati vasút 1878. évben kimutatott áruforgalmi adatok 82½ millió vammáza mérföld hitelességét elismerve, szabadjon az ebből t. Barátom által vont következtetés helytelenségét kimutatni.

Mert ugyanazon kimutatásban a Kegyed által felhozott tétel után következő második adat szerint minden mázsa teher 100 kilométer után tett meg átlag, az ön egész vonala pedig 94.824 kilométer tévén, ha elismeri az egyik tétel alkalmazhatóságát, el kell ismerni az abból vont következtetéseket is, és így azt is, hogy aránylagosan véve a teherforgalom által befutott utat a pápai vonalra nézve is: az közel 22 kilométer lenne, t. i. ¼ része a magy. nyug. vasutnál befutott útnak, vagy is 6 millió vammáza mérföld, — mi megfelel az általam mint maximális teherforgalomnak felvehető 1 millió vammázának.

Hogy ezen nézetem alapos, könnyen bebizonyítható. — A magy. nyug. vasút a körüli fekvő vidék termékeit szállítja K. Czell-Győr, K. Czell-Szombathely, Bécs vagy Grác és K. Czell-Budapesti irányban. — és így vonalának hosszúsága által az aránylag esekély teherforgalom mellett a vammáza mérföldre reduciált forgalmának okvetlen nagyobbak kell lenni, mint a jelen tervezetnél — mert ezen vonal

ffőforgalma a Tapolca-devecseri 6 mérföldön lenne s így a leghosszabb ut, a mit a teherforgalom nagy része ¾ től ¾ részig befutna csak hat mérföldre vehető fel.

Nézetünk tehát abban különbözik, hogy én állítom a tett szomorú tapasztalatok nyomán, hogy a pápa-devecseri vonal az ön által kiltatásba helyezett 346 ezer forint évi jövedelmet nem képes behozni s o h a, s e m m i k ö r ü l m é n y e k k ö z ö t t s legjobban esetben is csak 120-tól 150 ezer forint jövedelmet fog hozni.

Ebből pedig egyszerűen az következik, hogy az ön által javasolt módon és befektetéssel ki nem építhető.

Most áttérek tisztelt Barátom levelének végső sorában adott jó tanácsára.

Azt hiszem t. Barátom rosszul van informálva, mert másképp nem adna nekem ily tanácsot, ki tíz év óta tanulmányoztam e kérdést és ki a múlt év október havában minden felszólítás nélkül önmagam e vonal eszméjét újra megpendíttem; azt hiszem, hogy ezzel félreanyagarázhatlanul bebizonyítottam, hogy a vicinális vasutak fontosságát, elkerülhetetlen szükségességét, nemcsak felbírom fogni, sőt így hiszem azt is, hogy önérdek nélkül igyekszem szerény tapasztalataimmal hozzá járulni ahhoz, hogy Zalamegye egyik legszebb részében a biztos közlekedési eszköz mielőbb és lehetőleg észszerűen, a vidék valódi érdekeinek megfelelőleg létesíthessék. — Igazat adok Önnek s kimondottan nézetemnek, mert én is hullatom intó szavamat ott hol az illetők érdekeit jobban megérteni vélem mint maguk.

Még pár szót. — Ön azt mondja, hogy ki akadályozhatna egy vidéket ha önjerejéből, az ország terhelhetése nélkül akar magának egy észszerű vasutat építeni? — Ebben is igaz van — senki: — csak hogy nézetem szerint az ön vonala a észszerű elnevezést éppen nem igényelheti meg: — az okok következők:

1) Mert a Pápa és Devecser közötti 3 mérföld hosszú vonal mentén levő birtokok — esekély kivétellel erdő és kevésbé termékeny felekkel állván, — átszáz ezer forint építési tüke, kamatait behozni nem fogják.

2) Devecsertől Süméig vonló 2 ¾ mérföld hosszú vonalon nincs más mint Káptalanfa a sárosfői erdővel. — képes ez t. i. Káptalanfa három száz ezer forint kamatját behozni? — Ezt hiszem senkinek fogja érjíteni. Vasutjának tehát fele 6 mérföld, nagyon esekély jövedelmet ígérő, az itt mutatkozó hiányt a fennmaradó 6 és ½ mérföldnek kellene helyre pótolni, és az ön által kiltatásba helyezett 1 és ¾ millió mázsa felvett kiviteli árúk két harmadának legalább is e vidéken kell lenni.

Ebből az következik, hogy a tervbe vett vasut súlypontja Zalamegyében fekszik t. i.

Sümeg és Tapolca vidéke képezi azt, és így nagyon természetesen, hogy a vonal irányának is olyannak kell lenni — mely ezen vidék érdekében megfelel.

Hogy ezen vidék forgalmi érdekét megítélhesük, szükséges a kereskedelem jelenlegi irányát ösmernünk. — Zalamegyének ezen része bort, fát, követ, meszet és esekély gabonát termel. — a fő kivitteli cikk a bor, hová viszik azt? — Stajerszájgban és Bécs-Ujhely vidékére, Vas-, Soprony-, Mosony- és Győr-megyére, a legnagyobb részt azonban a stáiri kereskedők viszik el. — Sümeg vidékének gabonaterménei szinte Stírabiá mennek.

Czészternek tehát csak azon vonal mondható, mely a kifizűtt ezölt, Sümegnek a nyugati vasutal való összeköttetését, a lehető rövid, olcsó és jó conjunkturát ígérő irányban létesíti. — a felhozott nyomán tehát oly irányban, mely a Stajer felé gravitáló kereskedelem irányát legjobban megközelíti.

Az ön vonala Tapolca, Devecser, Boba S és ¾ mérföld, az ön vonalban Tapolca, Jánosháza, Boba 6 mérföld, — tehát 2 és ¾ mérföld kerülni kellene az összes forgalom legnagyobb részének tenni, ha Devecser felé vitetik a vonal.

Nézzük már most a kevésbé fontos irányt Győr felé — azért mondok kevésbé fontos, mert az esekélyebb jelentőségű forgalomt képviseli az ön vonal — és tarifakkal megszerítható forgalmat, volna — a sümeg-boba-jánosház-pápai a sümeg-devecser-pápaival szemben csak egy mérfölddel hosszabb, a kérdés tehát Pápára nézve röviden összefoglalható ebben:

Igazolt-e egy mérföld kerülni végett egy oly vasutal szemben, mint a boba-jánosház-sümeg-tapolca-keszthelyi tervezet, melynek forgalma és így jövedelmezősége is biztos és a szomszédos vasut táplálására legjobban alkalmas, egy ezen vonalán három mérfölddel hosszabb és legalább 600,000 forint több befektetést igénylő vonalat építeni — azt erőszakolt kerülökkel oly helyeken vezetni, melyek sem termények, sem más tekintetből ezen irányt nem igazolhatják, — vagy pedig hozzájárulni egy Pápára nézve éppen oly előnyöket nyújtó és biztos jövedelmet ígérő vonal kiegészéshez, — t. i. pártolni a boba-jánosház-sümeg-tapolca-keszthelyi vasut tervezetét.

Hogy én Pápa jelentőségét elismerem s hogy kívánatosnak tartom, hogy a pápai kereskedés Zalamegyére is kiterjedjen, bizonyítja az általam tervezett vonal, melynek Mihályfa, Gögfánfa és Sz.-Gróth vidéke mindeneset nyereség lenne Pápára nézve; tekintve azon körülményt, hogy Kovási, Kup és Noszlop kereskedése vasut nélkül is megmarad Pápa részére.

Végre még pár szót tisztelt Barátomhoz:

Most Ninette elkészíti kis reggeljét, s miután azt elköltötte, előveszi munkáját, egy kis szürke kalapot vadroszimbókkal díszítve. Majdnem kéz már, s hogy jobban megláthassa, vajjon jól fog-e illeni, Ninette fejtési teszi s a tűkör elé lép. A kökett kalap még jobb kedvébe hozza Ninettet, s a tűkörből mosolygó arcz int feléje.

De a mosoly csakhamar eltűnik, s egy halk sóhajjal levezi Ninette fejéről a kalapot. Ennek az a rendeltetése, hogy másnak a fejét ékítse, nem az övét; reá nézve nagyon is drága volna, aztán többi toilletjéhez sem illenek.

Nem mintha talán valami nagyon is szegényesen öltözködne Ninette. Nem, ruhája elég csinos, de luxust soha sem üzhett, erre nem voltak eszékői. Viselete egyszerű, de ama finom izéssel készült, mely a párisi nőket jellemzi. Ha az ember Ninettet látja, azt tartja, hogy más ruhában nem is akarná látni. A fekete ruha, a gyönggyel himzett kabát, a fehér gallér és a nyakkendősok olyan csinosak, olyan tetszők. Kalapot nem visel, mint ahogy nem viseli a párisi munkások nagy része. A düs, fekete haj egyedüli fejké, s a legzordabb hidedgen betakarja fejét egy nemével a fejkötőnek.

Ninette luxusos oldala az, hogy, mint a legtöbb nő, szereti a gyang és sokszor álmodozik arról, hogy meg kell jónni az időnek, amidőn saját kalapját fogja feldíszíteni tollakkal és virágokkal.

Délfelé Ninette dobozba teszi a kalapot, kabátot luz, hogy a boltba menjen. Kis kizításkájával karján, kezében a kalapdoboz, elsiet a boulevardon a Luxembourg-park mellett le St. Michelbe, hol az a divatörz lakik, kinek ő dolgozik.

Innen erősebb pénzkészlettel visszatér, utközben egyelmást bevásárol a háztartásához. Szobáskájába lépve, esodálkozza megáll az ajtóban, mert följött kellemes virágillat ömlik fejké. Körülnéz, s esodálkozza fokozódik, midőn az ablakdeszkán egy hólyagoskrot megpillant.

Ninette reszkett, mert nem volt képes magának megmagarázni, hogy hogyan kerültek oda azok a virágok. Az ajtó zárva volt, a kulcsot magával vitte zsebjében, s így az ajtón nem jöhett be senki. Igaz, hogy az ablak nyitva maradt, de a fedel olyan meredek, hogy azon sem közeledhetett emberi lény. Honnan származhattak e virágok?

Ninette kezébe veszi a mystikus bokréttát, s egy ideig gondolkodott, vajjon ledobja-e a virágokat az utczára, vagy megtartsa? Hisz oly édesdeden illatoznak, aztán olyan frisek, hogy Ninette nem állhatott ellent a kísértetnek, hogy azokat ne tegye egy pohár frisz vizbe. Hisz abban semmi rossz sem lehetett, ha a virágokat megtartja, hisz Ninette azt is hitte, hogy a virágok az égről jöttek le, — pedig minden, ami fölülről jön, jó!

(Folyt. köv.)

Hansen tanár és delejezési előadásai Bécsben.

Fürsa emberek ezek a jó bécsiek! Tömegesen töölnek a híres delejező. Hansen tanár előadásaira; apraja, nagyja, férfiak s nők lázas izgatottságot hajtva, kinálkoznak Hansen mutatványához „mediumokul” — s végre, ha valamely produkció nem sikerül, eszevesztettek piszengnek, zavarognak, tombolnak és a tudós tanár urat halálra tételbe ejtik; de másnap ismét zsufolóság tiltik meg a színháztermet, hogy újra előlézzék a tegnapi jeleneteket. A bécsi rendőrség minden előadáson számosan van képviselve; minden zűgban felállított közegek levek lesik, kit esiphetnek el. Leginkább a „mediumokul” vagyis azon egyeket szokták elfogni. Kik a mutatványokat önmagukon engedik végeztetni ezeket aztán kihallgatják, tartatják amennyire csak lehet, azonban nem tudják a „természetfölötti tudomás”-ról kisbitni, vajjon valóban természeti erőkn alapuló valóság-e, vagy csak ügyes fogások s rendkívül gyakoriság által elért szemfényvesztő csalás-e az egész?

De lássuk közelebbről, ki az a Hansen tanár és miben állnak hol sikerlöl, hol esütártököt mondó delejezési mutatványai?

Egy tekintélyes bécsi lap (tárczájában*) erre nézve következöket olvashatjuk: a legközelebb levöltnapokban Bécs városának nevezetes vendége érkezett a dán delejező Hansen tanárban. Mondhatom, hogy

*) „Neue freie Presse” 1880. febr. 6-ik száma.

— amint áll, hogy nekünk szélesebb látókörrel kell bérni a közlekedési eszközök fontosságát tekintetéből, — ép úgy áll az is, hogy a nagy közönség, mely bennünk bízva, egy ily tetemes pénzadózzal járó vállalatot létrehoz, megkövetelheti, hogy érdekét jól képviseljék és hogy az összes érdekeltéség igényeit tartsuk szem előtt, nem pedig egyeseket.

Ezek után beazom szerény sorainat, azokat minden elfogulatlan és részrehajlatlan becses figyelmébe ajánlván.

Gaal Ödön.

Ítéljen a közönség!

Mióta a „Magyar Vidék“ napvilágot látott, minden lépten-nyomon irigységszülte üldözéseknél volt kitéve, mivel véleményét mindig szabadon nyilvánította, a korrupció kíméletlenül ostromozta és fogja ezennél is ostromozni. Ott, hol a közjó előmozdításáról van szó, nem egyes emberek szélesége, hanem legjobb meggyőződésünk szerint eljárva, kizárólagosan a közjót, a polgárság érdekeit tartjuk szem előtt. Nyílt fellépésünk a bérenczlapok és azok profektorainak természetesen nem volt inyére. No de arra mi nem hederítettünk. Annál kevésbbé a nagy közönség, mely független, önálló írányokat mindinkább becsülni ismert, mit csakis annak köszönhetünk, hogy bátoraságunkat nem veszítették el, a megkezdett ösvényen haladtunk. Szem előtt tartva nagy Szechenyink szavait: „Csak az vesz el mindent, ki elveszi boldogságát“ — nekünk a folytonos áskálódás erőnkét csak fokozta: erőre gyultunk ott, hol vízenyös hermaphroditák és a politikai eunuchok passziót együtt végrek elgonygoltak volna. A közjóért való küzdelemünkben mindig az igazságért, közjóért, — nem mint, fájdalom, napjainkban szokás önhasznomért — küzdöttünk és küzdünk.

Mi azoktól, kikről mint a közügy hazesani valamit követeltünk, csak azt követeltük, ami jogos és méltányos is. Követeltük továbbá, másoktól is, hogy irányunkban méltányos legyenek, de különösen azoktól, kiknek emberlelten dolgaik opportunítási szempontból elhalgattak, kiknek kvalifikálhatlan sülyedségeket olvasóink iránti kíméletből, de különösen a közérkölség érdekében nem szellőztették, hogy irányunkban méltányos legyenek.

Ámde vannak emberek, kiknek vesztényalójuk nincs, kik a lovagiaság szabályaival már rég leszámoltak és ezeknél létezőik egy valamit, minek segélyével még mindig a társadalom megemlékezik, t. i. az intriga. És ezen intriganak itt-ott sikerült a duprozás is. Csak ilyen duprozások következménye lehet Kisss László ur azon eljárása, mely szerint tu-

dósítónk a Devecserben tartott bizottsági gyűlésről szóló tudósítás helyett csak alábbi levelet küldhette. Mi K. urat mindig nagyra becsültük, nem hitünk, hogy képes lesz jó hírnevet kiesnyes dolgok miatt kecskázatni, nem hitünk, hogy intriguával K. urnál annyit lehet elérni, hogy magánérdekek kedvéért képes a közérdeket feláldozni! — Devecseri tudósítónk K. ur eljárása miatt méltán fellajdulván, következőket írja:

A monopolizált lap és még valami.

Mint a „Magyar Vidék“ munkatársa, fel lettem szólítva mai napon Devecserben tartandó pápaszentgyörgyi vasut gyűléséről tudósítást írni, mit nagyon természetesen csak úgy tehetek vala, ha a gyűlésen jelen vagyok. — E célból t. Beck János bizottsági tag és helybeli bíró urnak bemutatam meghívatomat, kérve őt, sziveskedne nekem kiszeközölni, hogy a gyűlésen jelen lehessen. — Erre tegnap késő este beállt hozzám a város hajdúja, mondván: „Tisztelet a bíró ur, legyen szives holnap a gyűlésre eljönni.“ En persze a meghívásnak, de különösen a szerkesztői felhívásnak engedve, a gyűlésre elmentem.

De a „Magyar Vidék“ gondol el a „Pápai Lapok“ rombol.

Elnök ur egy az egész vidéket érdeklő ügyben, mint nekem tudomra adatott, oly könyös dolgokat vől tárgyalandónak, milyének a „Magyar Vidék“ hasábjain ki nem körülíthatók. Persze Devecser is magyar vidék, tehát neki keményre is lágyra is főzhetik a tojást.

De még köszönet, hogy tettag ki nem dobták a tudósítót! No meg aztán talán tudják, akik tudják, hogy egy lap tudósítójának bejelentés után helye van nemcsak egy bizottsági ülésen, hanem „höher“ is.

Nem kétem, hogy a „Pápai Lapok“-nak nincs inyére a „Magyar Vidék“; mégis a bizottság alelnökétől joggal megvárhattam volna, hogy a vasut ügyéről tudósítást hozni, csak megengedi k e g y e n e s e n a „Magyar Vidék“-nek is. De meg ezután Devecserbe hírlapilag hírdetett gyűlést, mely hírdetésben, illetőleg meghívásban nem volt kifejezve, hogy a gyűlés zárt, bizottsági ülés lesz. A zárt bizottsági ülésre elég lett volna a bizottsági tagokat külön meghívóval megfizetni, mikor is nem történik az, hogy a győri püspöki uradalom, a s.-v.-várbeli közalapítványi, bogdáni, tuskvári, kisjenői, s. több más tisztviselők és érdekeltek bérlek a gyűlésről kiutasítottak, kik direkte a gyűlésre jöttek ide.

Tudja meg alelnök ur, hogy ezen urk eljárását nem igen dicsérik és tapintatlanságnak tartják, mivel uradalmuk szintén érdekel fél levén, csakis ha jelen lehettek vala, referálhattak volna uraságuknak. Így pedig méltán mogbortáncokztak. A kiutasított urak azt is tudják, hogy volt a gyűlésen oly egyén is, ki nem bizottsági tag (sic!!!)

Pompás manipuláció!

Bírom a kiutasított tisztviselők és bérlek szavát, hogy ama méltánytalan eljárást mindenkor s mindenütt kárhozzáják.

Devecser, 1880. febr. 19.

Engel Mór.

Mi ezen febr. 19-én kelt levelet mult számunkban nem közölték, be akartuk várni, vaj-

jon csakugyan „titkos“ volt-e a gyűlés. In“ a „P. L.“ a titkos gyűlésről tudósítást hozott, csak a „Magyar Vidék“ nem! K. ur tehát nem E. urat, hanem lapunkat és a nagy közönséget sérteszte meg, mely közönség nem hagyja magára erőszakolni a „Pápai Lapok“-at még Kis ur kedvéért sem, még azon esetre sem ha a „Pápai Lapok“-at azon „nagy megfiztetetés“ érte volna. — hogy a bizottság hivatalos trombitájává lett volna. Itéje meg a művelt közönség, vajjon azon uraknak, kik megakadályozták, hogy tudósítónk a gyűlésen jelen lehessen a méltányosságról és a hírlapirodalom feladatáról és műveltől egy mákszemnyi fogalmuk van. Mi megélnék minden bármilyen néven nevezendő gyűlésnek nélkül, nekünk nem áll semmiféle eljé a hátunk mögött, mi senki által sem rendeltetjük el azt, hogy a „Magyar Vidék“-et járassa, mi ne a „tolakodunk“ sehol és sehol, nekünk egyedüli támaszuk a nép, a művelt középosztály, melynek nevében a közvetve ellene elkövetett sértés miatti indignációnak fentebbi sorainkban kifejezést adtunk.

Műveljük a népet!

IV.

Hogy magyar népünk mennyire sülyed el a nyomor, inség gyzásos örvényébe; továbbá mi gyenge lábón áll az őseink által olyannyira tisztelt és megtartott erkölcs és religio, s hogy egyáltalán újabb időben mily nagy mértékben demoralizáltakról arról könnyen meggyőződhetik az, ki hivatalánál fogva közte él, vagy körében többször megfordult; és ha már 70—80 év előtt nem volt szükség nélkülön azon dörgő intelem, melylyel genialis költőnk Berzenyi Dániel nemzetéhez fordult, s mely e nagy szemrehányással kezdődik: „Romlásnak indult haldan erős magyar! — nem látod Árpád vére miként fajul?!” mai nap bizonyára még lelkettrőbb intésekre volna szükség.

Akárhányszor követetnek el napjainkban az alacsony fokú műveltséggel bíró nép által a vadállatokéhoz hasonlítható szenvedély-ártól indítottva oly veltrázó tetkek, melyek miatt nem esoda, ha még csak néhány évtizeddel is ezelőtt a barbárság fekete bélyegével jellemvonásolták külföldön a magyar népet.

A tudatlan és hozzá még erkőlesten ember az ő tetteiben nem gondol semmit azzal, vajjon azok másokat, vagy talán a barátot is nem döntik-e veszélybe, hanem csak meg sötét indulatai után, melyeknek ő rabszolgája; illetőlen büntények, tehát legtöbbször s legnagyobbrésben a műveletlen bárdatlanság és a minden fiomabb és humánus érzést nélkülöző vastag tudatlanság, sötét nevelétség szulte morális alányiledettség kifolyásai. Ép azért a bünsöt elítélő törvény-teremben is tekintetelt szoktak lenni itélőhozásnál az elítélendőknek műveltségi állapotára; midőn a fontos állásat minden

ezen ur nemcsak a legérdeklenebb és legkellemetlenebb férfiú kartársai között, kiket valaha különféle országokban látni alkalmam volt, — de egyszerűen a legkevésbé furlangos és legkevésbé üntelaláló is. Nem tud mértékét tartani; a „delejes“ folyadékokt a közönségre pazarolja el és az emberi értelemet oly hatványozott fokra hlvőszéke tételez fel, mely már a sörtéssel határos. Az állati delezésségnek ily nagyimérvű paradózsisát s eltorzítását, szóval közönséges bohozódással való lealacsonyítását nem láttam és nem látta még senki sehol, sem Bécsben, sem Párisban, sem Londonban, de még Nápolyban sem, hol ma már a legutolsó paprika-janosi-hódoban is napjrenden vannak a delezési mutatóványok. Hogy egy delezés a nyagerendű közönség mulattatására a delezett egyneket az egyik perczben állhatatosan megindokoztassa, a másik perczben kerüget tunczaltatóna velük, — hogy kényserítse őket ruháikat levetni s ismét felöltöni, hogy nyers krumplót écsően velők körte helyett, vagy három széken nyaraltassa őket, mintha lovon ülnekén, — ily minden szellem- és izlésméltó kísérleteket még senkítől sem láttam, csak Hansen úrtól. Ha már az ember a csalódás egy órájára* megjelenik a Ring-színházban és ez alkalommal mind a főt érzékét, miként a ruhatáiban kalapját és öltözékét, kénytelen letenni az előadás helyiségeiben. — akkor méltán megkívánhatjuk, hogy legalább kellemes és aesthetikái módon mulattassanak és vidítsanak fel bennünket. Ami a magnetiszmust mint tudományt illeti, sokkal nagyobb tisztelettel viseltem ama nagy férfiak iránt, kik annak komoly tanulmányozásával foglalkoztak, semhogy azt párhuzamban

a Hansen-féle bohócati mutatóványokkal és szemfényvesztő fogásokkal, vita tárgyává tegyem. Milyhely az állati delezésség színházi látványos előadásoknak szolgálg eljúljan, csak kettős választásunk lehet, t. i. vagy himni a csodákban, vagy csalást sejtteni. Mert ilyennel komédiázást tudományunk bélyegezni, vagy azt „felderíthetlen titkos természeti erők“-re alapítani, amnyival vala, mint a csepürágást és szemfényvesztést tudományává erőszakolni, vagy a ugyesléseget, a tudás becsületpártásnak burkolni. Olvassuk csak el a mesmerismus történetét!* Épen száz éve mult el, hogy ennek állati-delezés csudát hírdették és produkáltak. Száz meg száz eszű állézatotott le és büntetett meg azóta, de a környehivőség és gondolkodási helyesség még mindig diadalmaskodik deisított századunk felvilágosodottsága és műveltsége felett.*

Látjuk, hogy az éstellott tárczairó nem tartozik épen a magnetiszmus bámulói, sem Hansen tanár barátjai közé. S ilyen „septikusok“ a többi tudós s nem tudós, Hansen-ülőköt bécsek is. Febr. 3-án tartott előadásán a Ring-színházban valóságos lázadás volt. A tanárnak kísérletei nem akartak sikerülni. Mikor az előadás kezdetén néhány intelligens személy mint „alkalmatlant“ visszautasított,

már nagy lett a nyugtalanság. Ekkor az egyik „medium“ — egy fiatal fizkő, kívül a szemeluhány kísérlete semminké sem akart sikerülni, feláll s elidélte magát: „Tanár ur, ön schwindler, és a próban hnytan be szeimeimet ön kívánatára, de azért, hogy későbbben lelezázhassam önt!“ — A többi kísérlet is megühsült. Egy vöröshaju fizkőval a halálmerengéset produkálta, midőn a közönség roppant zavargással kiabálni kezd: „Hisz az mindig egy és ugyanazon egyén!“ Az fizetett medium az előbbi előadásoktól!* A produktiók egymásután megühsultak: a publikum mindig jobban lármozott; a tanár mindjobban elveszté fejét. Végre megszakták az előadást azon mentegetőző kijelentéssel, hogy lehetetlen naponként sikerült mutatóványokat produkálni; a függöny legördült; a nézőközönség perzekeg tartó zingással, felkiáltásokkal s zavargással hagyá el a színháztermet. Három eszendavartót bekisértek. Másnap, 4-én ismét volt előadás, melyen a kísérletek pompásan sikerültek és általános tetszést arattak. A tanár az előtte való este előadás megühsültét azzal indokolta, hogy nem a legjobban érozte magát és ennekölvga képtelen volt gondolatit összpontosítani, ami pedig elkerülhetlen szükség a sikerhez; különben nem egyenlő mérvben fogékony minden egyén a teendő kísérletre, mitűn a folyamot ad és azt átvévo mediumok között bizonyos kélesonsz viszonynak kell létezenie. Kéri a közönséget, hogy ez viseltesék irányában azon nyílt beleszéltséggel, mint aminőt ő is mindig tanusított iránta stb. (Végo köv.)

* Mesmer Ferencz Antal. (sz. 1734. t. 1815) előbb becsi, majd párisi orvos, azt állította, hogy az ember bizonyos marasabó erőkel áll összeköttetésben és ezen nézetéből indula ki, egészen új gyógytan alapított, eleintén a villamosságot, majd 1772 óta inkább a delezésséget használva fel a gyógyítási tényezőül; ez az ugynevezett delezés gyógyomó d. Későbbben ugyanó a holdkör vagy somnambulizmus tüneteit is bővebben tanulmányozta. S.

tekintetben teljes mérvben átérző s fellegő védő ügyvéd mint nyilvánító körülményt kéri tekintetbe venni s betudni az illető szerencsétlen botlásnak neveltségét vagy műveltségét alacsony fokát. És mi abban a meggyőződésben vagyunk (s szeretjük hínni: nem tévesen), miszerint a „legnagyobb magyar” Széchenyi István azon ismeretes mondátát, hogy: nálunk még az apagyilkosnak is meg keltené kegyelműt, nem csupán és egyedül arra irányuló tekintetből hangoztatná, hogy: nagyon kevesen vagyunk s minden rokon nélkül — idegen elemek s jellemek közé idecsigizelve — mi magyarok; hanem a népek — kivált azon időbeli — szomorú műveltségi állapotát, esekély emelkedettségű műveltségét s egyáltalán elhanyagolt, rozszant lábón álló népnevelés ügyünket érté s kíváná értetni általa.

Azokban sehonai gyávaság és nyomorult kétségbeesetség volna nemzetünket ilyen szomorú (s igaz! minden honfiai szívben aggodalmat keltő) állapotok mellett ma már veszni indultnak vagy elpusztultnak hínni. Nem, nemcsak nem szabad feladnunk a remény várát s honfiai fájdalomt szenevelgő bán ál-pathosszal feljajdulni, hogy: bizony, bizony mi is az egykor oly hatalmas Róma sorsára jutandunk! (mint ez olytán papnőcsök szájából kik bepillantván a történelem könyveibe látták, hogy nemzetek, vesznek és nemzetek lesznek, valamint egyes emberek és családok is lesznek és vesznek — gyakran hallhatjuk): hanem válltelve s egyesült erővel kell tőreködnünk, hogy az eltűnt, vagy csak a költő férek hollájának található szép erényeinket és tulajdonainkat vissza szerezzük; existenciánkat veszélyeztető „megőllő betűinket” mint a gyámolósán rágódó férget kiirtsunk, mint a tiszta luza között burjánzó konkolyt türellemmel felpancélózott jellemzilársággal gyomlálgassuk: **népünkben a józan szellemi felvilágosodás és közműveltség megteremtése által!**

Békéfy (Berkovics) Elek.

Vidéki és helyi hírek.

Ő császári királyi Felsége Erzsébet királyné védelme alatt álló magyar országos segélyező növénytel helybeli főkegyelele-elnökségétől lapunk szerkesztője aláírás ivelt vétt. Az egylet célját egy alkalommal már ismertettük, lapunk azon olvasói kik az egyletbe lépni akarnak szerkesztőségünkben barmírok aláíratának. Tájékoztul az alapszabályoknak a kötelezettségekre vonatkozó paragraphusait ide ígatjuk: „Az egylet alapító, rendes és rendkívüli tagokból áll. Alapító tag lehet mindenki aki az egylet céljaira legalább 10 forintot fizet be mint alapítványt. Rendes tag lehet minden tisztségese nő, a ki arra kötelezi magát, hogy 6 évig legalább 1 forintot fizet az egylet pénztárába és magára vállalja azon kötelezettséget, hogy a mennyiben ezt viszonyai engedik, az egylet feladatainak teljesítésében tetteleg közre fog működni. Hasonló kötelezettséggel férfiak is feltehetően a rendes tagok sorába. Rendes tag lehet az is, a ki egyszer mindenkora 10 forintot fizet az egylet pénztárába. Rendkívüli tagja lehet az egyletnek mindenki, — nők, férfiak stb gyermekek is, — akik anélkül, hogy erre hosszabb időre kötelezettséget vállalának, évenként 1 forintot fizetnek az egylet pénztárába, vagy az egylet jegyzőségi és pénkezelési teendőiben közreműködnek, vagy orvosi tanácsadással mozdítják elő az egylet működését.” A veres-kereszt segélyező növegylet igen szép haladást tesz országzertre. Kívánatos volna ha városunk mintájára vidékünk minden nevezetes községében alakulnának ily főkegyelelek.

Nyilatkozás. A városban elterjedt híres szemben az igazság érdekében kötelességemnek ismerem kijelenteni, hogy az „Egyetértésben” és utóna a többi lapokban a városi adóügyben tapasztalt hiányokról szóló „corruptio a vidéken” ezim alatt megjelent közlemény nem én írtam. Ellenkezőleg én a nyilvánosságra hozattal azon módon mint az történt nem helytelen.

Városunk tekintélye és hitele utóbbi években igen nagy esorbát szenvedett, hogy mi által azt hiszük fölszöleges bővöbben fejtegetni. A szerencsétlen népkán sorsa még mindnyájunk élénk emlékezetében van, hie bejárta széles e hazát. Az ismert odiosus városi adóügyben nemrég több világságost kérünk, kértük azt nemcsak az állam, melyet nézetünk szerint megkárosítani semmi frügy alatt és senki rovására nem szabad — hanem városunk közönsége, jó hírmeve, és hitele ugyiszintén tisztviselőink reputációja érdekében is. Megyei közigazgatási bizottságunk megtette a magáét, az

ügyben a szükséges fogymli vizsgálatot elrendelvé, midőtől azonban a vizsgálat által valami ki nem derült nem tartjuk helyesnek, hogy eddig közfizetelben álló emberek megburcoltassanak. Mig egyrészt a vizsgálatra kiküldött alispántól elvárjuk, hogy legszigorúbban eljárjon és mindazok kik esetleg vétekes bűnhődjenek és azon nyomorult népek, melyet a házról házra járó adóvéghajótó kíméletlenül zaklat, elégtétel adassék; másrészt minden időelőtti igaztást határozottan rosszulunk. Különben nem ártott volna ha polgármester ur a minapi interpellációra valamely behatóbban választott volna.

Általános helyeslésben részesült Máni J. munkatársunk e lapok 14. számában: „Ami t a m u n k á s n a k s z á n t a k i” című vezércikke, — amint erről több, hozánk érkezett nyilatkozatból s azon körülményből is értesítünk, hogy a fővárosban megjelenő: „Magyar i p a r o s o k l a p j a” egész terjedelmében közzéle.

Mint veszprémi levelezőnk írja Veszprémben a tervezett pápa-keszthelyi vasút építése ellen élénk mozgalom van készülöben, minek éljölélőit tekintetelő a hivatalos „Veszprém” 8-dik számában foglalt vezércikk, mely ezt mondja, hogy a pápa-keszthelyi vasútvonal Veszprém város és környékének végelbúrkásának okozója volna, miért is a csirában lévő, de eddig még nem engedélyezett pápa-keszthelyi vasút helyett vagy ezzel egyidejűleg veszprém-b-füred-palopezakeszthelyi vasút építését kívánja javaslatba hozni.

Veszprém megye közigazgatási bizottsága legutolsó gyűlésén elhatározották: Tekintettel arra, hogy azon kimutatások, melyeknek alapján az 1879. júl. 7-én 355 sz. a hozott határozattal a Pápa városának az 1878. év folyamán behajtatlaná vált adótartozások és pedig város nélkül elhalálozás ezimen 1521 ft 49 kr. végösszegyedés ezimén 1841 ft 65 kr. és ismeretlen helyre elköltözés ezimén 4194 ft 24 kr. s így összesen 7557 ft 38 kr. leírása hozott, a valósággal ellenkező adatokat tartalmazóknak bizonyultak be, — ezen most részletezett 7557 ft 38 kr. adótartozási eszének ujabb előírása elrendelték s a kir. adófelügyelőség utasították, hogy csak ezenelőást, egy évenkénti szhelyszínén eszközölendő felvilágosítás és megállapítás után Pápa r. t. város polgármesterének költségére mielőbb foganatosítsa. Az adóbehajtása sikeres eszközése végett az adófelügyelőség felhatalmazottat, hogy Pápara kincstári végrehajótakat rendeljen.

A pápai takarékpénztár f. hó 23-án tartotta rendes évi közgyűlést. Az igazgatóság által készített és a felügyelő bizottság által átvizsgált zárszámadás felolvasottat, tudomású vételet és az igazgatóságának a felmentés megadottat. Az üzleti eredmény, tekintve a múltévi viszonyokat, kedvezőnek mondható, amennyiben a részvényesek részvényenkint 42 ftnyi osztaleket kaptak. A közgyűlés az igazgatóság javaslatára 600 forintot jótékony cselokra szavazott meg. Többi közt a jótékony növegylet 100, a tűzoltóegylet 50, az egyes helybeli iskolák és többi jótékony czelu egyletek kisebb-nagyobb adományban fognak részesülni. Az igazgatóság és felügyelő bizottság tagjaira titkos szavazás után némi elléréssel a múltévek választottak meg. Az intézői szolga fizetésfelmentésért folyamodván, Szvoboda Venczel azon helyes indítványt tette, hogy a hivatalszolgának fizetésfelmentés helyett azon épületben, melyben a takarékpénztár van, ingyenlakás adassék, mely indítvány el is fogadottat. Kunte könyvelő ur fizetése 50 fttal felmentett.

Lapunk mai számából tárgyalalmaz miatt „A Vidék” című rovat és több más közérdekű cikk kimaradt.

Az isz: Iproskó gyámolító egylete e hó 22-én tartotta meg rendkívüli közgyűlést, melyre a tagok szép számmal megjelentek. Az élnek bemutatta a ministerium által szeresített alapszabályokat, melyek a tagok kívánata folytán felolvasottak és minden tekintetben jóváhagyottak.

A Pápa városi és vidéki takarékpénztár lapunk legutóbbi számában ismertett évi számadása f. hó 22 tartott közgyűlésen felolvasottat és helyesnek találottat. A részvényeseknek részvényenkint 5 ft osztalek állapítottat meg. A vezérigazgató fizetése 800 forintba állapítottat meg, azonkívül a vezérigazgató a nyeresémet 3, az igazgatótanács tagjai pedig 7% -at fogják évenkénti tiszteletdíj fejében kapni. A felügyelőbizottság tagjainak száma négyről háromra redukáltatott, kiknek fizetése 50 — 50 forintba állapítottat meg.

Balassa-ünnepély. Balassa Zsuzsánna emlékéit, — ki a pápai, debreceni és fővárosi ref. főiskolák számára oly egyszerű adományokat tett — jövő hó 12-én Nyéken (Fehérmeze) fényesen ünnepel meg. Ez alkalommal a helybeli ref. főiskola cantusa is lerándul Nyékre, valamint a budapesti ref. theologia hallgatói is.

Utazásra méltó, Kurtzman Samuel volt helybeli kántor, ki jelenleg a kaposvári isz. hitközségnek mint modern kántor működik. Kaposvárott 24 tagból álló dalárdát alakított, mint nekünk onét írják, mult hó végén az otthelyi szegények javára

hangversenyt rendezett. A szereplők nagy letszést arattak, vírgöggel és hoszorkulok elhamoztattak. Bejelt közel 500 ft. Atalanos kivételre a hangverseny az ottani községek és isz. iskolák javára 100, 15-én bővített műsorszóttal ismételtetett. A hangverseny, mint a „Somogyi íja, Kaposvár közönsége — de különösen az izraeliták — ezer ftot tett le a jótékonyág olárára!”

Mindkét helybeli takarékpénztár legutóbbi közgyűlésén elhatározta, hogy a pápa-keszthelyi vasút előleges költségeire fedezésére felvett 8000 ftnyi összegezz hozzájárul és így a régi takarékpénztár 600, az új pedig 1000 ftot szavazott meg.

Szتانek István vagonbuktató győri filiszterkereskedő ellen a bejelentés határidőt f. é. márczius hó 15. 16 és 17-ére tűzte ki a győri királyi bír. vényesék.

Megjelent és beküldetett: Korizmis László nyilatkozata a gabnatermelés s növényművelési és állattenyésztési kérdések tárgyalásánál a közgazdasági értekezleten című füzet. A rövid idő tartalomra nézve érdekes és gazdalkozás-csügünkre nézve nagyfontosságú kérdéseket tárgyaló füzetet t. olvasóink figyelmébe ajánljuk.

Szerencsétlenség. Tegnap reggel egy parasztagda ökröket hajtott be Pápara, a kálvária fel vezető úton. Midőn szépen az állatok után hallgatók, az egyik ökr egy kutya ugatásától és támadásától megrádvá, gyors szökéssel visszafordult, a szegény embert fölkötötte és arczára gázolt, azt iszonyatosan eltorzítva. A szerencsétlen — az esés következtében — jobb karját is elverte.

Fehérbor kivétel. A „Kecskemét” írja: Mádi János úrnak a schweizi consulatúsánál förtéket közl. járásának azon kedvező eredmény lett, hogy Schweiz részére Kecskemétről borok várolhattak össze; az első szállítvány legközelebb — mihely az idő megengyhül — utnak indítatik, s ha a bor jónak bizonyul — a min nem kétekedünk — biznázara jelenléte piacunk leend Schweick és borra nézve.

Hamis ezüst ferintások. Bécsben sok hamis magyar ezüst ferintos kering. A pénzdarabok legnagyobb figyességgel vannak utónozva, ugy hogy csak pengésékről, mely tonpából mint az igazveteri darabok, lehet ezektől megkülönböztetni.

Hennét származik a bor fekete túrés? Onét származik, ha a bor utjonnan épített cemenhofokban tartatik, vagy ha a bor valamiképpen vassal (pl. hordályozóvassal) érintkezik hosszabbban. Ilyenkor a bor eszavartartalma vegyül a vassal s tintaszerű espadék keletkezik, mely sokkal kisebb mennyiségű, semhogy le tudna ülepedni s így a borban függöben marad. Lehet ily boron segíteni, ha többször lefejtjük és gellatinnal gyengén dorogjuk. Vörös bornál a baj nem vehető észre, sőt világos színű vörös borok ily baj után igen szép sötétzint nyerne. (G. M.)

Mária Terézia és a kaptalan. Egy bécsi lap, az osztrák püspökök tiltakozása alkalmából, a következő reminiscenziát elevontti fel. Az ájtatos Mária Theresia idejében nem volt parlament Ausztriában. Midőn 1760-ban arról volt szó, hogy a nagyszombati és brassói eszperességek, melyek addig az esztergomi egyházmegyehez tartoztak, eszterházen az erdélyi püspökséghez csatlóttassanak, az esztergomi kaptalan az örsök nevében, kinek helye akkor üresedésben volt, ez ellen tiltakozott. Erre a eszámú s királyiú sajtókészleg a következőket reskribálta: „Das Capitel von Gram kann protestiren, nicht der Bischoff! der bin ich!”

Felölös szerkesztő: CSOBÁNCZY T. Laptulajdonos: NOBEL ARMIN.

Nyilt-tér.)

Mádai kávéházában

következő napi- és hetilapok fél áron kaphatók:

- „HON.” — „TÁGLATT.” — „ESTŐKÖS.”
- „BOLOND ISTÓK.” — „BORSSERN JANEÓ.”
- „MAGYARORSZÁG ÉS A NAGYVILÁG.”
- „VASÁRNAPI ÚJSÁG.” — „KIKIRIKI.”
- „NEUE ILLUSTRIRTE ZEITUNG.”

ÉRTESTITES.

A n. é. közönséggel tisztelettel tudafom, hogy vasárnap, az f. hó 22-én a Kelez-felé házban

uj tánczkurzusi

nyitok,

melyre a t. ez. közönséget tisztelettel meghívom
REINER ILLÉS, tánczművész.